

خلاصه طرح پژوهشی: بررسی زمینه اشتغال معلولین

پدیدآورده (ها) : مثنوی، عطاءالله

اقتصاد :: کار و جامعه :: خرداد 1380 - شماره 38

از 12 تا 19

آدرس ثابت : <http://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/259493>

دانلود شده توسط : عمومی user2314

تاریخ دانلود : 17/04/1395

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) جهت ارائه مجلات عرضه شده در پایگاه، مجوز لازم را از صاحبان مجلات، دریافت نموده است، بر این اساس همه حقوق مادی برآمده از ورود اطلاعات مقالات، مجلات و تألیفات موجود در پایگاه، متعلق به "مرکز نور" می باشد. بنابر این، هرگونه نشر و عرضه مقالات در قالب نوشتار و تصویر به صورت کاغذی و مانند آن، یا به صورت دیجیتالی که حاصل و بر گرفته از این پایگاه باشد، نیازمند کسب مجوز لازم، از صاحبان مجلات و مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) می باشد و تخلف از آن موجب پیگرد قانونی است. به منظور کسب اطلاعات بیشتر به صفحه [قوانین و مقررات](#) استفاده از پایگاه مجلات تخصصی نور مراجعه فرمائید.

پایگاه مجلات تخصصی نور

www.noormags.ir

«خلاصه طرح پژوهشی»

بررسی زمینه اشتغال معلولین

پژوهشگر: (دکتر عطا... مثنوی «عضو هیأت علمی دانشگاه تهران»)
پیشنهاددهنده: مؤسسه کار و تامین اجتماعی
«قسمت دوم»

در قسمت اول این مقاله تحقیقی، راجع به معلولیت، تعریف معلول، انواع معلولیت، انواع معلولین، اشتغال معلولین، موانع و محدودیت‌های اشتغال معلولین و توانبخشی حرفه‌ای آنان مطالبی عنوان شد، در این بخش ادامه مطالب از نظر شما خواهد گذشت.

□ ارگونومی:

در این مورد ارگونومی به عنوان علمی که به طرح روشهای کار، ابزار و شرایط لازم برای محیط کار می‌پردازد به طراحی شیوه‌هایی از کار و ابزار مناسب آن دست می‌زند، که نوع کار با وضعیت جسمانی افراد سازگار شده و در ضمن با فیزیولوژی و نوع آسیب‌دیدگی هماهنگی داشته باشد.

□ هدف علم ارگونومی:

حمایت و حفاظت از نیروی کار از طریق تسهیل و بهداشت کار با توجه به شرایط جسمانی نیروی کار و در این پژوهش معلولین و آماده‌سازی آنها برای ورود به زندگی اجتماعی و به دست آوردن نوعی خود ا تکایی می‌باشد.
با توجه به موانع و محدودیت‌های اشتغال معلولین، از طرف مؤسسه کار و تامین اجتماعی به منظور شناخت این

موانع و محدودیتها سفارش تهیه و اجرای طرحی، تحت عنوان «بررسی زمینه اشتغال معلولین» در سال ۱۳۷۶ به نگارنده داده شد که پس از تهیه و تصویب طرح، عملاً در اواخر ۱۳۷۶ عملیات میدانی طرح آغاز و پس از جمع‌آوری اطلاعات و داده‌پردازی اطلاعات و تجزیه و تحلیل، گزارش آن در نیمه دوم سال ۱۳۷۷ تدوین و منتشر گردید.
این مقاله با استفاده از منابع مندرج در

شاغل - بیکار در جستجوی کار - محصل و خانه‌دار است.

۷- اشتغال، فعالیت دائمی است که به تولید کالا و خدمات منجر می‌شود و در ازای دریافت مزد انجام می‌شود.

۸- توانبخشی حرفه‌ای: مجموعه خدماتی گسترده، جامع و مستمر است که از زمان شناسایی معلول آغاز و تا بازگشت به حیات شغلی و اجتماعی وی ادامه دارد.

۹- ارگونومی: استفاده از ماشین‌آلات

به جای نیروی جسمانی و پیدایش و به کارگیری ابزارهای فنی برای کارایی بیشتر معلول است. هدف این علم حمایت و حفاظت از نیروی کار از طریق تسهیل و بهداشت کار با توجه به شرایط جسمانی نیروی کار است.

۱۰- مسئول کاریابی فردی است که به افراد معلول جویای کار اطمینان دهد که می‌توانند با کمک و راهنمایی او از فرصتهای اشتغال موجود که متناسب با معلولیت آنهاست بهره‌مند گردند.

۱۱- نقش کاریاب تلاش برای مشاوره پزشکی به منظور تعیین ظرفیت و توانایی جسمانی و فکری اشخاص معلول است.

۱۲- ۴۳ درصد از معلولین کل کشور (سرشماری ۱۳۶۵) خویش فرما و ۳ درصد کارفرما و ۱۸ درصد مزد و حقوق‌بگیر خصوصی و ۲۹ درصد مزد و حقوق‌بگیر بخش عمومی یا دولتی است و تنها ۴ درصد بیکارند. این نسبتها در

□ سازمان بهزیستی شناخته شده‌ترین مرکز برای مراجعه معلولین مخصوصاً غیرشاغلین است. ولی در عین حال می‌توان گفت که به استثنای مورد جانبازان، سازمانهای موجود توانایی لازم برای پوشش کامل معلولین را ندارند.

□ در کارایی و اشتغال معلولین، تلاش و جستجوی شخصی معلول و خانواده‌اش بالاترین نسبت یعنی ۵۲/۳ درصد است. پس از آن ۳۶ درصد از طریق نهادها و موسسات صورت گرفته است.

□ معلولین عمدتاً به سمت و سوی مشاغل آزاد رغبتی نشان نمی‌دهند. شاید دلیل آن عدم تمکن مالی و سرمایه لازم برای مشاغل خویش فرما باشد زیرا تنها ۷/۳ درصد طالب شغل آزاد بوده‌اند.

خاتمه و به کارگیری بعضی از داده‌های طرح مذکور تهیه و تعدادی از ویژگیهای معلولین و همچنین تعدادی از پیشنهادات مطروحه در گزارش طرح نیز در زمینه اشتغال معلولین جهت اطلاع علاقمندان در قسمت پایانی مقاله آمده است.

ویژگیهای معلولین در سرشماریهای و جامعه مورد بررسی طرح بررسی زمینه اشتغال معلولین در شهر تهران

۱- معلولیت عبارت است از وضع نامساعدی که برای فردی در اثر یک ضایعه یا یک ناتوانی پیش آمده و او را از انجام نقش طبیعی خود باز می‌دارد.

۲- معلول فردی است که مشکل معلولیت داشته باشد از قبیل افراد نابینا، ناشنوا و افرادی که نقص جسمانی دارند.

۳- جانباز - عنوان ایثارگرانی است که در جریان انقلاب و در طول جنگ تحمیلی به اختلالات و نقصانهای عارضی جسمی و روانی دچار شده و در نتیجه در روند زندگی فردی و اجتماعی با محدودیتهایی مواجه می‌باشند.

۴- انواع معلولیت - در این بررسی، معلولین جسمی - حرکتی و معلولین حسی - حرکتی (ناشنوا و نابینا) مورد نظر است.

۵- علل و عوامل معلولیت - عوامل قبل از تولد (مادرزادی و ژنتیک) و پس از تولد (بیماری - حادثه و جنگ) است.

۶- وضعیت اشتغال، منظور معلولین

استان تهران به ترتیب ۴۴/۸ و ۳/۱ و ۱۷ و ۲۷/۳ درصد است.

۱۳- از جمعیت معلول کشور حدود ۶۰ درصد در سن کار و فعالیت هستند این نسبت در استان تهران ۶۵/۵ درصد است. ۱۴- مردان معلول مورد مطالعه متجاوز از ۲۰ برابر زنان معلول به کار اشتغال دارند (۹۵/۶ درصد در مقابل ۴/۴ درصد) این نسبت در بین افراد غیرمعلول ۴ درصد زنان در مقابل ۳۹/۶ درصد مردان و علت آن را می‌توان در فرهنگ ایرانی-اسلامی که «فرهنگ مذکر» حاکم بوده و هنوز هست دانست که مرد را متکفل مخارج، معیشت و نان‌آور خانه می‌دانند. لذا خود فرد، خانواده و جامعه تلاش بیشتری در به‌کارگماری مردان به کار می‌برند.

۱۵- سنین ۲۱ تا ۴۰ سال، سن غالب معلولین شاغل مورد مطالعه است که ۸۰/۸ درصد است این نسبت در غیرشاغلین ۶۳ درصد است.

۱۶- ازدواج و داشتن همسر، تأثیر زیادی در اشتغال معلولین دارد، چنانچه افراد بدون همسر ۳۹/۸ درصد شاغلند در حالی که افراد دارای همسر ۸۵/۹ درصد. این خود نشانگر این اصل است که معلولین شاغل به دلیل داشتن درآمد و شغل بیشتر شانس تشکیل خانواده را داشته‌اند. علاوه بر این، جامعه امروزی نیز در به‌کارگماری افراد متأهل اهتمام بیشتری دارد.

۱۷- افراد دارای همسر بیشتر به مشاغل آزاد رغبت نشان داده‌اند چنانچه ۸/۱ درصد مشاغل آزاد به اینگونه افراد تعلق دارد، در صورتی که سهم افراد بدون همسر از مشاغل آزاد ۲/۴ درصد است. ۱۸- ۵۵/۳ درصد جامعه شاغل مورد مطالعه را چند معلولیتها، ۱۳/۳ درصد معلولین حسی، ۳۰ درصد را معلولین جسمی تشکیل می‌دهند (با توجه به سطح صنعتی شدن کشور و امکان استفاده از دست و پای مصنوعی (اروتز) پروتز) فرصت اشتغال را برای معلولین می‌توان بیشتر کرد.

۱۹- در جامعه مورد مطالعه افراد بیسواد عمدتاً بین ۹۴/۶ درصد در مشاغل کارگری در بخش دولتی هستند و در مشاغل آزاد فعالیت ندارند ولی افراد با سواد ۸/۱ درصد در مشاغل آزاد فعالیت دارند.

۲۰- ۶۸/۳ درصد از علت معلولیت شاغلین، جنگ مطرح شده و ۳۰/۷ درصد معلولین عادی بر اثر بیماری و حوادث و مادرزادی و غیره است.

۲۱- ۳۸/۷ درصد معلولین شاغل از وجود مراکز کاریابی معلولین بی‌اطلاعند. از واقعین به این مراکز ۳۳/۷ درصد وزارت کار و ۲۷/۷ درصد بهزیستی را بیان داشته‌اند. ولی در غیر شاغلین ۶۱ درصد بهزیستی و ۷ درصد وزارت کار را می‌شناسند. ضمناً ۳۲ درصد نیز مرکزی را نمی‌شناسند.

□ امر کاریابی، برای افراد معلول، به یک سازمان و استخدام او پایان نمی‌پذیرد، بلکه کاریاب باید از اشتغال کار معلول اطمینان حاصل کند و پیوسته ضرورت آموزشهای جدید را به معلول در روند پیشرفت کار به واحدهای توانبخشی حرفه‌ای اطلاع دهد.

□ آموزش معلولین قبل و بعد از اشتغال اهمیت بسیاری در کارآیی افراد معلول دارد، زیرا مطالعه انجام شده نشان می‌دهد که ۶۵/۵٪ از معلولین آموزش خاصی ندیده و این گروه افرادی هستند که بیشتر و اکثر در مشاغل کارگری و کارمندی ساده خدمت می‌کنند.

□ نظام اطلاع‌رسانی در مورد مراکز کاریابی معلولین، یکی از ضرورتهای اشتغال معلولین است. چنانچه تنها ۶۳٪ از معلولین، وزارت کار و امور اجتماعی و سازمان بهزیستی را به عنوان مراکز کاریابی می‌شناسند.

(۷۷ درصد) نسبت به قوانین و مقررات کار مربوط به معلولین بی اطلاع هستند. احتمالاً این عدم وقوف می تواند عللی بر بیکاری معلولین آماده به کار باشد. در حالی که ۸۴/۴ درصد از شاغلین نسبت به قوانین و مقررات کار مطلع هستند ولی غیرشاغلین تنها ۱۵/۲ درصد اظهار اطلاع کرده اند.

۲۸- بالاترین رقم شاغلین ۸۶ درصد در مشاغل کارگری ساده و امور اداری است و ۷/۳ درصد شغل آزاد و تنها ۶/۷ درصد در مشاغل فنی و تخصصی که گروه سنین زیر ۲۰ سال هستند به کار مشغولند.

۲۹- در کارایی و اشتغال معلولین، تلاش و جستجوی شخصی معلول و خانواده اش بالاترین نسبت یعنی ۵۲/۳ درصد است. پس از آن ۳۶ درصد از طریق نهادها و موسسات صورت گرفته است.

۳۰- اکثریت معلولین شاغل یعنی ۷۶/۳ درصد در بخش دولتی و به صورت رسمی شاغل هستند که احتمالاً ۶۷ درصد بالایی مربوط به جانبازان و درصدی نیز مربوط به بهزیستی است که به صورت سهمیه و قانون الزام دستگاهها به استخدام ۱۰ درصد از نیاز استخدامی خود باشد.

۳۱- ۷۶ درصد از معلولین شاغل از ابزار کمکی و ماشینی استفاده نمی کنند. علی رغم این که این ابزار می تواند میزان بهره وری سیستم را افزایش دهد.

۳۲- ۳۶ درصد از معلولین غیرشاغل،

۲۵- نوع آموزش در معلولین در به کارگیری آنها در درجاتی از مهارت قابل اهمیت است. چنانچه ۱۱/۷ درصد آموزشهای مهارتی و ۱۳/۳ درصد آموزشهای فنی دیده اند. بنابراین آموزش فنی و حرفه ای باید در عرصه ارتقاء مهارت معلولین فعالیت بیشتری داشته باشد.

۲۶- در بین کسانی که قبل از اشتغال آموزش دیده اند ۱۷/۲ درصد در مشاغل فنی و تخصصی ولی در بین کسانی که آموزش ندیده اند تنها ۲ درصد در اینگونه مشاغل هستند. بنابراین آموزش نقش مهمی در اشتغال افراد در فعالیتهای فنی دارد.

۲۷- اکثریت معلولین مورد مطالعه

۲۲- در بین کسانی که هیچ مرکز کارایی را نمی شناسند احتمالاً جانبازان هستند که بدون مراجعه به مراکز کارایی و شناسایی آنها، اداره کل اشتغال بیناد، این مسئولین را به عهده دارد که برای آنها کارایی و آنان را به کار بگمارد.

۲۳- سازمان بهزیستی شناخته شده ترین مرکز برای مراجعه معلولین مخصوصاً غیرشاغلین است. ولی در عین حال می توان گفت که به استثنای مورد جانبازان، سازمانهای موجود توانایی لازم برای پوشش کامل معلولین را ندارند.

۲۴- ۶۶/۷ درصد معلولین مورد مطالعه آموزش خاصی ندیده اند ولی در غیر شاغلین ۶۳ درصد آموزش خاصی ندیده اند.

خدمات کارگری را برای خود مناسب تشخیص داده‌اند و ۲۷ درصد خواهان مشاغل تخصصی هستند.

۳۳- حمایت‌های مادی و درآمد بیشتر مورد پیشنهاد ۲۱/۳ درصد معلولین شاغل است. در مراحل بعدی امکانات آموزش و اشتغال بین ۱۶/۷ تا ۳۳ درصد است؛ بدین معنی که در مورد معلولین شاغل افزایش درآمد در مرحله اول است ولی برای معلولین غیرشاغل آموزش و اشتغال به عنوان یک پیشنهاد اصولی مطرح گردیده است.

۳۴- معلولین عمدتاً به سمت و سوی مشاغل آزاد رغبتی نشان نمی‌دهند. شاید دلیل آن عدم تمکن مالی و سرمایه لازم برای مشاغل خویش فرما باشد زیرا تنها ۷/۳ درصد طالب شغل آزاد بوده‌اند.

۳۵- هرچه میزان تحصیلی بالاتر

باشد نسبت استخدام رسمی بیشتر می‌شود. چنانچه در جمع افراد کمتر از دیپلم و دیپلم حدود ۷۵ درصد، استخدام رسمی هستند درحالی که در بالاتر از دیپلم این رقم به ۹۲/۹ درصد می‌رسد.

۳۶- معلولین دارای همسر، انگیزه بیشتری برای کارهایی و اشتغال دارند ولو پرداختن به مشاغل آزاد، به علاوه جامعه نیز به دارندگان همسر برای ادامه کار حساس‌تر عمل می‌کند. شاید به همین دلیل است که ۵۴/۱ درصد از نمونه ۴۴ نفری که بدون همسر هستند همیشه بیکار بوده‌اند.

□ وضع فعالیت معلولین در سرشماری

در کل کشور

از کل جمعیت ۴۲۲/۵۴۸ نفر جمعیت معلول ۶ ساله و بیشتر، ۳۳ درصد شاغل یا

بیکار جویای کار بوده‌اند. این نسبت در نقاط شهری ۳۴/۷ درصد و روستایی ۳۱/۲ درصد است.

استان تهران

از کل ۵۶۲۲۰ نفر جمعیت معلول ۶ ساله و بیشتر ۳۶/۲ درصد شاغل یا بیکار در جستجوی کار بوده‌اند که این نسبت در نقاط شهری ۳۶/۳ درصد و در نقاط روستایی ۳۵/۹ درصد است.

مقایسه نسبتها، بیانگر عدم تفاوت فاحش بین میانگین استان و کل کشور است. مخصوصاً که از نظر محصل، خانه‌دار و دارای درآمد بدون کار نیز تفاوت معنی‌داری بین آنها نیست.

وضع شغلی معلولین در کل کشور

زنان	مردان	در کل کشور	
درصد ۵۶/۳	درصد ۶۸/۸	درصد ۶۸/۲	شاغل در بخش خصوصی
درصد ۲/۲	درصد ۳/۱	درصد ۳/۱	کارفرمایان
درصد ۲۳/۴	درصد ۴۵/۸	درصد ۴۴/۸	کارکنان مستقل
درصد ۱۲/۷	درصد ۱۷/۲	درصد ۱۷	مزد و حقوق‌بگیران
درصد ۴	درصد ۲/۷	درصد ۳/۳	کارکنان فامیلی بدون مزد
درصد ۲۷/۳	درصد ۲۷/۳	درصد ۲۷/۳	مزد و حقوق‌بگیران بخش عمومی

بخش خصوصی ۵۰/۵ درصد
بخش عمومی ۴۴/۸ درصد
بوده است.

۲۷/۳ درصد را مزد و حقوق‌بگیران بخش عمومی تشکیل داده‌اند.
این نسبتها در استان تهران:

به‌طور کلی از جمعیت معلول کل کشور ۶ ساله و بیشتر دارای یک نوع معلولیت ۶۸/۲ درصد را کارکنان بخش خصوصی و

نستبهای بالاگویای این امر است که میانگین جمعیت، دارای یک نوع معلولیت کل کشور بیشتر در بخش خصوصی و کمتر در بخش عمومی هستند و این امر شاید به دلیل اشتغال کشاورزان در بخش کشاورزی باشد که نسبت بخش خصوصی را در کل کشور بالا برده است. لیکن در استان تهران به نسبت در بخش خصوصی کمتر و در بخش عمومی بیشتر شاغل بوده‌اند.

● پیشنهادها و توصیه‌ها

الف - پیشنهادات و توصیه‌های

کاربردی:

۱- با توجه به اینکه ۶۰٪ از جمعیت معلول کشور در سن کار و فعالیت هستند و این نسبت در استان تهران ۶۵/۵٪ است، با عنایت به اینکه این گروه دارای آسیب‌پذیری مضاعف هستند، لذا توجه خاص به امر اشتغال آنها امری ضروری و انسانی است.

۲- چون نرخ مهاجرت در کل کشور ۱۸٪ است ولی این نسبت در تهران حدود ۵۰٪ است، لذا ایجاد اشتغال در شهرستانها که به دلایل مختلف، شرایط ایجاد آن سهل‌تر از تهران بزرگ است احتمالاً می‌تواند روند مهاجرت معلولین را به تهران کاهش دهد. کما اینکه در جامعه مورد مطالعه ۶۹٪ غیرتهرانی هستند یعنی افرادی هستند که از نقاط مختلف کشور به تهران مهاجرت کرده‌اند.

۳- سنین ۲۱ تا ۴۰ سال سن غالب معلولین شاغل مورد مطالعه است.

بنابراین، تدبیر لازم برای این گروه سنی نسبت به سایر گروهها از ضرورت بیشتر برخوردار است.

۴- مردان معلول مورد مطالعه متجاوز از ۲۰ برابر زنان معلول، به کار اشتغال دارند (۹۵/۶٪ در مقابل ۴/۴٪). این تفاوت در مورد افراد سالم نیز حدود ۷ برابر است لیکن در مجموع امکان اشتغال برای زنان معلول کمتر از مردان است. بنابراین با توجه به اینکه زنان بدون همسر و تنها حدود ۷ برابر (۲۸٪ در مقابل ۴٪ مردان) مردان و یا به عبارت دیگر مردان معلول دارای همسر ۶۰٪ و زنان معلول دارای همسر ۲۷٪ است. با عنایت به موارد یاد شده، توجه به اشتغال زنان معلول نیز مورد پیشنهاد است که بیشتر در راستای سرمایه کار برای کارگاههای خانگی و دستی باشد.

۵- وجود همسر و خانواده موجبی است بر تلاش بیشتر معلولین برای کارایی، چنانچه ۸۶٪ افراد شاغل را معلولین همسر دار تشکیل می‌دهد و یا کارفرمایان و جامعه ایران اسلامی اهتمام بیشتری را در بکارگماری افراد متأهل به کار می‌برند. به هر جهت هرچه باشد برای معلول انگیزه بیشتری برای کار است. چنانچه نهادی - مؤسسه‌ای امر مهم همسرگزینی معلولین را پیگیری کند در تحقق انگیزه اشتغال معلولین مؤثر خواهد بود.

۶- نظر به اینکه از طرفی کارفرمایان به دلایل مختلف از بکارگماری معلولین امتناع دارند و از طرف دیگر معمولاً این گروه از جامعه از امکانات سرمایه‌گذاری برای کارهای خویش‌فرمایی محرومند، لذا پیشنهاد می‌شود «ستاد هماهنگی، تدبیر و سیاست‌گذاری امور معلولین» مخصوصاً اشتغال آنها با شرکت نمایندگان تام‌الاختیار کلیه مراکز، سازمانها و نهادهای مسئول و متولی امور معلولین و جانبازان و نیز کارفرمایان و کارگران معلول در سطح تهران و شهرستانها به منظور تضمین امکان اشتغال بیشتر معلولین یا مسئولیت یک سازمان مشخص تشکیل گردد.

۷- توسعه و گسترش مدارس و کلاسهای ویژه آموزشی و توانبخشی حرفه‌ای معلولین.

۸- ایجاد زمینه مشارکت همه جانبه معلولین در امور مرتبطه به خود به منظور تقویت مشارکت اجتماعی آنها.

۹- ایجاد زمینه‌های لازم برای استفاده برابر از امکانات و فرصتها و قوانین کار آنچنان که سازمان ملل متحد در ژوئن ۱۹۹۷ اعلام کرده «جامعه‌ای برای همه» و نهادی کردن باور حقوق مساوی بین معلولین و بقیه افراد جامعه.

۱۰- فراهم ساختن تسهیلات مالی و مالیاتی و مشوق‌های دیگر برای کارفرمایانی که مبادرت به استخدام معلولین می‌کنند.

۱۱- در رابطه با سازگاری محیط کار برای معلول، کارفرمایان باید از قوانین و مقررات حمایت از معلولین کاملاً مطلع باشند تا در مراحل و مقاطع مختلف آن مقررات را رعایت کنند.

۱۲- امر کارایی، برای افراد معلول، به یک سازمان و استخدام او پایان نمی‌پذیرد، بلکه کارایی باید از اشتغال کار معلول اطمینان حاصل کند و پیوسته ضرورت آموزشهای جدید را به معلول در روند پیشرفت کار به واحدهای توانبخشی حرفه‌ای اطلاع دهد.

۱۳- بهره‌مندی از آموزش رایگان برای فرد معلول (قبل و ضمن خدمت) باید به عنوان یک حق حیات اجتماعی شناخته شود.

۱۴- تشکیل ستاد بازرسی، پی‌گیری و نظارت بر ارزشیابی و اشتغال معلولین و مصوبات ستاد سیاست‌گذاری و نظارت و پی‌گیری بر اجرای قوانین استخدامی معلولین در سازمانها و مؤسسات و نهادها مورد پیشنهاد است.

۱۵- آموزش معلولین قبل و بعد از اشتغال اهمیت بسیاری در کارایی افراد معلول دارد، زیرا مطالعه انجام شده نشان می‌دهد که ۶۵/۵٪ از معلولین آموزش خاصی ندیده و این گروه افرادی هستند که بیشتر و اکثر در مشاغل کارگری و کارمندی ساده خدمت می‌کنند.

۱۶- نوع آموزش و کیفیت آن بایستی بنحوی باشد که معلول بتواند از آن در

اشتغال بهره بگیرد زیرا کارایی معلولین به تناسب نوع معلولیت و امکانات جسمی حرکتی و جسمی متفاوت است.

بنابراین نوع و کیفیت آموزش‌ها نیز باید متناسب با توانمندیهای معلول باشد.

۱۷- نظام اطلاع‌رسانی در مورد مراکز کارایی معلولین، یکی از ضرورت‌های اشتغال معلولین است. چنانچه تنها ۶۳٪ از معلولین وزارت کار و امور اجتماعی و سازمان بهزیستی را به عنوان مراکز کارایی می‌شناسند.

بنابراین اولاً اطلاع‌رسانی تا رسیدن به وضع مطلوب در مورد مراکز کارایی معلولین باید گسترش یابد. به‌علاوه ایجاد یا تجهیز سازمانهای عمومی و یا واحدهای کارایی خصوصی برای معلولین توسط دولت و آموزش مربیان ارزشیابی و کارایی از طریق دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی در سطح کاردانی و کارشناسی مورد پیشنهاد است.

۱۸- آشنایی با مقررات و قوانین کار معلولین نوعی آگاهی از حقوق قانونی معلولین است که متأسفانه اکثریت معلولین از آن بی‌اطلاعند. بنابراین سازمانهای متولی معلولین و جانبازان باید معلولین را از نظر اطلاع در فضای کار و فعالیت قرار دهند تا معلولین بتوانند از وضعیت کار، حقوق و تسهیلات قانونی آن مطلع و بهره‌مند شوند.

۱۹- انجمن‌ها و کانونهای معلولین به عنوان پل ارتباطی بین معلول و سازمانها

واحدهای مسؤل کارایی و آموزشی معلولین بایستی به‌صورت قانونی تأمین تشکیل، تقویت گردد.

۲۰- آموزش استفاده از ابزار و وسایل کمکی (ارگونومی) برای معلول بایستی از سطح ابتدایی تا مراحل بعدی توسط واحدهای مسؤل صورت گیرد و نگرش معلولین به ابزار به عنوان عنصر تسهیل و تسریع‌کننده تقویت و مفید مؤثر بدون ابزارها در ذهن معلول نهادی گردد.

۲۱- اصل توانبخشی حرفه‌ای و حرفه‌آموزی مناسب توسط سازمانهای مسؤل به معلول جدی گرفته شود تا معلول بداند که در چرخه حیات زندگی اقتصادی اجتماعی کشور جایگاهی دارد و از این طریق ضمن تقویت بهداشت روحی و روانی موجبات افزایش بهره‌وری کارایی او گردد.

بنابراین مراکز توانبخشی حرفه‌ای معلولین بایستی ایجاد و مراکز موجود تقویت گردد.

۲۲- با توجه به فراز ۲۰ بگارگیری تکنولوژی در خدمت معلول (ارگونومی) و استفاده از اندامهای مصنوعی (اروتز - پروتز) و انواع مختلف ابزار ماشینی و کامپیوتری در مورد معلولین پاراپلژی (فلج دو عضو) و تتراپلژی (فلج کامل) و اختلاف عضلانی و اختلالات حسی حرکتی مورد پیشنهاد است.

۲۳- هر سال اعتبارات خاص برای وارد کردن ابزار و وسایل کمکی و ماشینی

ب - پیشنهادات و توصیه‌های کلی:

- ۱- باید برای اصلاح نگرش جامعه نسبت به معلولین از روشهای مناسب برای ایجاد نگرش درست بهره‌گیری گردد.
- ۲- استفاده از روشهای پیشگیری از معلولیت، زیرا پیشگیری به مراتب کم‌هزینه‌تر از درمان است.
- ۳- از روشهای مناسبی در آموزش معلولین استفاده کرد تا همدلی جایگزین ترحم شود.
- ۴- کمک به معلولین در جهت کشف و شناخت استعدادها و آشنایان او به شیوه‌های مناسب زندگی.
- ۵- تکیه بر توانایی‌ها و استعدادها و لیاقت‌های معلولین و ارائه آن در سطح جامعه و توصیه به کارفرمایان در بکارگیری آنها.
- ۶- با وجودی که مجلس شورای اسلامی و هیئت وزیران قانون الزام استخدام ۱۰٪ از نیروی انسانی خود را از معلولین تصویب و ابلاغ نموده‌اند، معهذ بعید به نظر می‌رسد این ظرفیت در تمام مراکز رعایت شده باشد، بنحوی این موضوع از طرف ستاد پیشنهادی تحقیق پیگیری شود.

برای هر شغل در بخش‌های صنعتی معادل ۱۴ میلیون تومان و زمان لازم از زمان شروع به سرمایه‌گذاری تا رسیدن به نقطه تولید و سربه سر بطور متوسط ۷ سال است لذا برای کشورهای در حال توسعه الگوی خویش‌فرمایی بهترین روش اشتغال معلولین است و از طریق روشهای کار طلب پیش‌بینی سرمایه‌کار برای معلولین که قادر به انجام کار و فعالیت در بخش خصوصی و آزاد هستند گردد و با شرایط ساده در اختیار معلولین قرار گیرد تا بدین طریق هم ارزش افزوده معادل حداقل ۱/۷ شده و در عین حال فرد معلول قادر به تأمین معیشت خود و خانواده و به تبع آن استقلال مالی و روحی گردد (فصلنامه تعاون روستایی و کشاورزی شماره ۳ و ۴ مقاله جناب آقای دکتر علیزاده).

۲۷- تخفیف سنوات خدمت معلول در مؤسسات و سازمانهای دولتی متناسب با توان جسمی و روحی او (برابر تبصره ۲ قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و معلولین عادی مصوب مجلس شورای اسلامی در ۶۷/۹/۱۰).

و یا ایجاد واحدهای تولید اینگونه وسایل برای ایجاد زمینه مناسب انتقال معلولین در بودجه پیش‌بینی گردد.

۲۴- تهیه جزوه‌ها و بروشورهای راهنمایی‌کننده در مورد فرصتهای شغلی قابل تحقق و حصول برای معلول و همچنین آشنا ساختن معلولین با انواع مشاغل آزاد تحت حمایت، مراکز تولیدی، قوانین و مقررات معلولین، مراکز کارایی و اشتغال معلولین و... ارائه آن توسط واحدها و سازمانهای متولی جانبازان و معلولین عادی به معلول و خانواده معلول از طریق مجامع مراکز و کانونهای معلولین و مراکز کارایی به آنها.

۲۵- ایجاد کارگاههای تولیدی و حمایتی و گسترش تعاونیهای تولیدی، تجاری - خدماتی - مسکن و مصرف برای معلولین و بکارگیری آنها در اداره تعاونی‌ها و کار و فعالیت در حوزه‌های مذکور و اولویت در اشتغال معلولین در راهاندازی و ادامه آنها.

۲۶- با توجه به اینکه عمده‌ترین وضعیت شغلی در بین معلولین خویش‌فرمایی ۴۳٪ است (سرشماری عمومی سال ۶۵) جمعیت‌شناسی معلولین و از آنجا که سرانه سرمایه‌گذاری

منابع و مآخذ:

- ۱- الف - نتایج تفصیلی معلولیت در سرشماری عمومی سال ۱۳۶۵ - استان تهران (۱-۳).
- ب - نتایج تفصیلی معلولیت در سرشماری عمومی سال ۱۳۶۵ - کل کشور (۱۳-۲۵).
- ۲- نشریه‌گزیده مطالب آماری - سال سوم - شماره ۱۶ - مرداد و شهریور ۱۳۶۶ - مرکز آمار ایران.
- ۳- تبیی پیرامون مدل کلان اشتغال معلولین - دانشگاه بهزیستی - ۱۳۷۳ - مآخذ شماره ۲.
- ۴- مآخذ شماره ۲ و ۳.